

LASTEN TARINAT TOIMINNAN TUEKSI

Pieni opas tarinoiden keräämiseen

Tässä oppaassa on ideoita siitä, miten voimme omalla toiminnallamme edistää lasten ja nuorten kokemusta ja kuulluksi tulemistä omasta ympäristöstä eri tavalla kerättyjen tarinoiden avulla. Lapsi ja nuori haluaa tulla kuulluksi, osalliseksi yhteisössä. Osallisuus ei ole itsestään selvää, vaan siihen kasvetaan oman osallistumisen kautta. Konkreettisten menetelmien listaamista tärkeämpää on herätellä toimijoita ymmärtämään, mitä osallisuus on ja miksi se on tärkeää.

Koonnut: Pirita Laiho
Taitto: Sini-Kadrin Muru-Litaiff Padilha

*Tehty Nuorisoseurojen suomi 100 hankkeelle
100 tapahtumaa 1000 tarinaa*

Ohjaaja/vastuuhenkilö

Aktiiviseksi kansalaiseksi ei synnytä vaan opitaan. Kiinnostus yhteisiin asioihin ja tunne omista mahdollisuuksista vaikuttaa kasvavat harjoittelun myötä. Osallisuudella tarkoitetaan vaikuttamisen tunteen luomista lapsille ja nuorille; tunnetta siitä, että omalla mielipiteellä on merkitystä. Toiminnassa on tärkeää korostaa erilaisten kansalaistaitojen harjoittelua, esimerkiksi vuorovaikutus-, viestintä-, ongelmanratkaisu- ja päätöksentekotaitoja. Tärkeää on löytää ne kasvatukselliset keinot, joilla voidaan edistää lasten ja nuorten kasvamista aktiivisiksi kansalaisiksi. Osallisuuden tunne syntyy aina vuorovaikutuksessa toiseen. Aikuisen tärkein rooli osallistavassa toiminnassa on toimia ryhmän ihmettelijänä, kysymysten asettajana. Mitä voisimme tehdä toisin? Mitä voisimme tehdä enemmän/vähemmän? Miksi joku asia on/ei ole näin?

Ohjaajan / vastuuhenkilön rooli ryhmän rinnalla ja mentorina

- Innosta ryhmää toimimaan yhdessä
- Rohkaise ja tue kaikkia ryhmäläisiä osallistumaan
- mieti sopiva menetelmä, jossa kaikkien mielipide tulee kuulluksi
- Anna tilaa ideoille ja erilaisille näkemyksille, älä arvostele tai lyttää kenenkään ajatuksia
- Ylläpidä myönteistä ilmapiiriä ja ohjaa tilannetta niin, että pysytään sovitussa

VINKKEJÄ JA MENETELMIÄ TARINOIDEN KERÄÄMISEEN

Tarinoita voi kerätä monella eri tavalla. Lapsille ja nuorille voi ehdottaa, millä tavalla hän tai he haluavat tarinansa kertoa. Tarina voi olla yksittäisen henkilön kirjoittama runo tai koko lapsiryhmän yhdessä kirjoittama ja esittämä näytelmä. Tapa voi olla myös joku aivan muu, kunnioita kertojan omaa mielipidettä ja näkemystä asiasta. Jokainen on oman tarinansa asiantuntija.

Tarinan voi tehdä esimerkiksi

- piirtämällä kynillä, katuliiduilla, vesiväreillä, askartelumaaleilla
- askartelemalla luonnon materiaaleista
- muovailemalla muovailuvahalla, taikahiekalla, paperimassalla
- leikkaamalla lehdistä kuvia ja tekemällä kollaasin / aarrekartan
- tekemällä kollaaseja puhelimen/tabletin sovelluksella tai tietokoneella
- kirjoittamalla tarinan tai runon
- sanoittamalla oman laulun tai tekemällä musiikkia
- rakentamalla palikoista, legoista, esineistä
- haastattelemalla toisia
- Ottamalla valokuvia, yhdistelemällä kuvia
- Tekemällä videon yksin tai yhdessä
- Tekemällä näytelmän
- Tekemällä näytelmän esim sorminukeilla, tikkunukeilla, pehmoeläimillä, legoilla yms.
- saduttamalla ” Kerro satu (tai tarina), juuri sellainen kuin haluat. Minä kirjoitan sen ylös sana sanalta, niin kuin sinä sen kerrot. Kun satu on valmis, minä luen sen sinulle, jotta voit korjata sitä, mikäli haluat.”

VINKKEJÄ TARINAN AIHEISTA

Eri-ikäisiä kannattaa pyytää kertomaan tarinansa eri tavoilla ja juuri itselle sopivalla tavalla. Helpointa tarinan tekeminen on omasta lähiympäristöstä tai omasta mielenkiinnon kohteesta. Alla on listattu vinkkejä ja kysymyksiä ohjaajalle tukikysymyksiksi, mikäli lapsi tai nuori ei heti keksi, mistä voisi tarinansa tehdä.

- Kaveri tai ystävä
- mitä hänen kanssa teen, missä olemme, mikä on parasta, miksi olemme ystäviä
- Harrastus tai tekeminen
- millainen, mitä teen, parasta minun harrastuksessa
- Meidän piha tai leikkipuisto
- mitä siellä on, mitä teen, mitä siellä voisi vielä olla
- Normaali päivä / arkipäivä
- Millainen, mitä teen, kenen kanssa olen, missä olen, huippuhetki
- Paras paikka maailmassa
- mitä siellä on, mitä siellä voi tehdä, miksi se on paras paikka
- Unelma harrastus
- Mitä haluaisin oppia, kenen kanssa, miksi se on unelmani
- Oma tulevaisuus
- Missä olen, mitä teen, mistä unelmoin
- Haaveammattini
- mikä minusta tulee isona, mitä teen, miksi se on haaveeni
- Millainen on Suomi?
- mitä hyvää tai huonoa siinä on, millaiseksi haluaisin Suomen

MIHIN TARINOITA VOI KÄYTTÄÄ

Lasten kuulemiseen

Tanssiesityksen pohjamateriaalina

Näytelmän käsikirjoituksen valmistamisessa

Sirkusesityksen juonena

Leireillä ja tapahtumissa omana työpajanaan

Tarinoista voi koostaa näyttelyn

Uuden toiminta/harrastusryhmän suunnittelussa ja ideoinnissa

Kun halutaan lasten ja nuorten näkemys jostain asiasta

Leirien ja tapahtumien suunnittelun tukena

Nuorisoseurojen osallisuusportaat

Kannustettu osallistuminen

Nuoria koulutetaan ja heille tarjotaan todellisia työkaluja osallistumiseen.

Todellinen osallistuminen

Nuoret ja aikuiset tekevät aidosti yhdessä asioita ilman aikuisen auktoriteetti asemaa.

Tuettu osallistuminen

Nuoret voivat osallistua, ja aikuiset auttavat heitä ollen tiettyssä auktoriteettiasemassa nuoriin nähden.

Valikoitu osallistuminen

Aikuiset päättävät, mihin nuoret voivat osallistua tai sanoa mielipiteensä.

Näennäisosallistuminen

Aikuiset kysyvät nuorilta, mutta mielipiteitä ei kuunnella.

Osallistumattomuus

Aikuiset päättävät ja toimivat ilman nuoria

Lisää tietoa ja menetelmiä osallisuudesta:

Lähteenä on käytetty mm:

Kiilakoski, Tomi, Gretscher, Anu&Nivala, Elina (2012) Osallisuus yksilön ja yhteisön suhteena. Teoksessa: Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Gretscher, Anu&Kiilakoski, Tomi (Toim.). Hakapaino. Helsinki.

Gretscher, Anu (2002) Kunta nuoren osallisuusympäristönä – Nuorten ryhmän ja kunnan vuorovaikutussuhteen tarkastelu kolmen liikunnanrakentamisprojektin laadunarvioinnin keinoin. Jyväskylän yliopisto.

Salmikangas, Anna-Katriina (2002) Osallisuutta yhdistysten kautta.

Teoksessa: Gretscher, Anu (Toim.) Lapset, nuoret ja aikuiset toimijoina. Artikkeleita osallisuudesta. Humanistinen Ammattikorkeakoulu ja Suomen Kuntaliitto.

Tiina Piironen kirjoittama Ohjaajan opas lasten osallistavien ryhmien ohjaamiseen. Linkki julkaisuun: urly.fi/VoE

Järjestötietopalvelu Jelli on koonnut oppaita nettisivuilleen esittelyineen päivineen: jelli.fi/jarjestotoiminta/ryhmatoiminta

Nuorisoyhteistyö Allianssin osallisuusmenetelmiä ja materiaaleja: urly.fi/Vp0

Nuorisoseurojen työkalupakki: nuorisoseurat.fi/jasenseuroille/tyokalupakki/

Nuorisoseurat